

Hanni
MAULA

**Vintagea
ja
veri-
tekoja**

Karisto
Helsinki

Copyright © Hanni Maula ja Karisto / Kustannusosakeyhtiö Otava 2025

ISBN 978-951-1-49909-1

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2025

Prologi

”Miten poistaa veritahrat villasekoitteesta?” Googlea hän ei uskalla käyttää, nykyään kun pitää muistaa varoa oikeiden jalanjalkien lisäksi myös digitaalisia. Siivoushullujen someryhmästä löytyy kuitenkin sata ja yksi testattua vinkkiä tahrannoistoon.

Joku kannustaa kokeilemaan pinttyneisiin veriroiskeisiin kokista, toinen vannoo Kloriten nimeen. Niitä ei nyt valitettavasti ole käden ulottuvilla, ja aikakin on kortilla. Täältä pitää hankkiutua mahdollisimman vikkelästi muihin maisemiin.

Hän tonkii natisevat siivoushanskat kädessään keittiön alakaappeja, kunnes tärppää. Onneksi pihi vanhus ei näemmä ole heittänyt mitään pois. Sääntöisesti teipattujen vanhojen paristojen ja viikattujen muovipussien takaa löytyy puolityhjä purnukka. Sappisaippua, tuo tahrannoiston ihmeaine, ei pettäne tälläkään kertaa. Hän esikäsittelee ongelmakohdan tunnollisesti siivoushullujen ohjeiden mukaan: alkupuhdistus pitää ehdottomasti tehdä kylmällä vedellä, kuuma saa tahrannan pinttymään entistä pahemmin, näin ainakin haukiputaalainen Hanna-Kaisa tietää kertoa. Sitten reipas hieronta sappisaippualla, hetken odottelu ja varovainen huuhtelu.

Mikä olisikaan tyydyttävämpää kuin käsiensä jäljen näkeminen aivan konkreettisesti? Ei pinta edelleenkään täysin tahraton ole, mutta tekstiilin sävyt olivat jo valmiiksi tummanruskeaan taittuvia. Tuskin kukaan huomaisi mitään.

Hän nakkaa tyytyväisenä veriset rätit, mopin ja hanskat mustaan jätesäkkiin ja luo vielä ennen lähtöään silmäyksen ympärilleen. Kyllä nyt on niin siistiä, että talosta kelpaisi napsia vaikka myynti-ilmoituksen esittelykuvat. Vähän tuo ruumis pilaa tilan fengshuita, mutta jollain intuitiivisella kuvankäsittelyohjelmalla senkin poistaisi napin painalluksella.

LUKU

I

Helvi: Kutsumattomia vieraita

”Olet mussukka aivan oikeassa, jotain on pielessä”, Helvi Helve pohtii ääneen pupun papanoita imuroivalle koiralleen.

Epämääräinen kaiherrus ei jätä Helviä rauhaan. Naapurin pihatie on sääntillisesti aurattu ja harmaa Volkkari asianmukaisesti parkkeerattu vaaleanvihreän päärakennuksen eteen, mutta tuoreessa lumessa ei näy jalanjälkiä. Kaksi nuorta oravaa kisailee puun oksissa ja pölläyttelee pakkaslunta kuin taikapölyä maiseman ylle. On melkein pahaenteisen idyllistä.

”Hän ei todellakaan ilahdu, jos pusken sisään. En ole hänen suosikki-ihmisensä. Toisaalta liekö tässä kylässä enää ketään, joka tuon miehen kanssa haluaisi olla tekemisissä?”

Valot ovat palaneet Ari Paateron talossa yötä päivää jo melkein viikon verran. Miten säästäväisyydestään tunnettu mies toimii kalliin pörssisähkön aikoina näin luonteensa vastaisesti? On vaikea kuvitella tilannetta, jossa hän olisi häipynyt ja jättänyt taloon täyden juhlavalaistuksen.

”Paatero on erikoinen mies, mutta onko hän tullut lopullisesti hulluksi? Pitäisikö käydä kurkkaamassa?”

Pieni valkoinen puudeli nuuskuttelee postilaatikkoa talolle vievän portin laidalla ja sitten lorottelee poikkeuksellisen keskittyneesti. Helvi tulkitsee sen myöntymisen merkiksi.

Vihreä postilaatikko on lukossa, mutta nopea kurkkaus paljastaa, että ilmaisjakelulehtien keskellä töröttää myös useamman päivän posti. Kun ottaa huomioon, että palveluitaan parantanut posti kurvailee tänne syrjäkylille saakka enää muutaman kerran viikossa, paperivuori ei lupaa hyvää.

”Mamin mussukka joutuu nyt jäämään tähän, te kun ette Paateron kanssa oikein tule juttuun.”

Helvi koputtaa ja odottaa hetken. Sitten hän avaa ulko-oven yhdellä päättäväisellä nykäisyllä. Paatero, tuo vanha jäärä, on tapojensa orja, ja täällä maalla harva viitsii pitää ulko-oviaan päivisin lukittuna.

Vaikka he ovat asuneet naapureina vuosikymmeniä, tämä on ensimmäinen kerta, kun Helvi astuu kynnyksen yli. Paatero on nimittäin sellainen mies, jota mieluummin tervehtii vain kaukaa. Tai jos oikein hyvä säkä käy, ei tervehdi ollenkaan.

Helvi kävelee kohti keittiötä ja naksauttelee samalla kirkkaana loistavat valot pois päältä. Moinen sähköntuhlaus lienee pihille miehelle kuolemaakin pahempi kohtalo.

”Haloo, onko täällä ketään kotona?” Helvi korottaa jo valmiiksi varsin kantavaa ääntään.

Ei vastausta. Keittiön oven takaa naamaan lyö tunkkainen hajumuuri. Hän kulkee keittiön läpi olohuoneeseen, ja pistävä lemu vain voimistuu, samoin pahat aavistukset. Jos löyhkää ei lasketa, Paateron olohuone on todella viihtyisä. Tilan keskipiste on upea päätyikkuna, josta aukeaa esteetön näkymä joelle. Siinä Paatero varmasti usein istuskelee katsellen postikorttimaista hämäläismaisemaa ja joen yli kaartuvan vanhan betonisillan liikennettä. Tämä ensiluokkainen käyttäyspaikka selittää sen, miksi

hän aina ehtii niin nopeasti valittamaan nuorille mopoilijoille ja muille asiattomille sillalla maleskelijoille.

Suurista ikkunoista sisään puskeva jokimaisema ei kuitenkaan ole huoneen ainoa katseenvangitsija. Helvi tietää, että Paatero on taiteesta ja antiikista kiinnostunut, mutta hän ei ole tajunnut, miten pettämätön designintaju miehellä on. Seinillä komeilee kesyttömiä merimaisemia, joiden tyrskyjen sävyt mätsäävät täydellisesti samettiverhojen sineen. Olohuoneesta avautuu näkymä talon perälle vihreäsävyiseen kirjastohuoneeseen, ja tilojen värit virtaavat kuin sisustuslehden artikkeleissa ikään. Jokaisen vintagevalaisimen paikka on selvästi ajatuksella mietitty. Kuka olisi aavistanut, että jankuttavan julkisivun takana elääkin kaunosielu?

Tai siis eli, Helvi tarkentaa analyysiään käveltyään pari askelta peremmälle. Enää tämä kaunosielu ei ryntää yhdenkään mopoilijan perään. Ari Paateron maallinen maja lepää plyysisohvalla ilmeisen kuolleen, 1950-luvun messinkisen jalkalampun kumartuessa hänen ylleen kuin siunaava kämmen.

Vaikka Helvi on varsin maallistunut ihminen ja käy kirkossa vain Kauneimpia joululauluja kuuntelemassa, hänen huuliltaan karkaa jotain rukouksen tapaista.

”Vai tähän se sinun matkasi sitten tyssäsi”, hän kuiskaa ja kaivaa tärisevin käsin taskustaan puhelimen. Kenelle tällaisessa tilanteessa soitetaan? Ambulanssia taitaa olla turha paikalle hälyttää, se on eläviä varten.

”Hätäkeskus. Miten voimme auttaa?”

”Päivää! Anteeksi, että häiritsen tällaisella asialla, mutta jonnekin tämä pitää ilmoittaa. Naapurini, ei siis rajanaapurini vaan saman tien varressa asuva Ari Paatero, vaikuttaa kuolleen.”

LUKU

2

Helvi: Geneeriset viimeiset sanat

Helvi istahtaa lumiselle ulkoportaalle koiransa vierelle odottamaan partion saapumista. Kevättalven aurinko lämmittää jo kasvoja. Enää muutama viikko, ja talven selkä katkeaa. Helvi rapsuttelee mussukkaansa korvan takaa ja vatkaa sitten lempeästi sen pulleaa masua. Hän ei voi mitään kylmälle tunteelle, jonka Paateron ruumiin löytäminen herätti. He eivät totisesti olleet ystäviä, mutta ei hän miehelle mitään pahaakaan tahtonut. Onneksi hän ja hänen rakas koiransa ovat toistaiseksi vältäneet viikatemiehen vierailut! Otus ynisee tyytyväisenä kuin ilmaistakseen yhtenevän mielipiteensä.

Tuntuu kummalliselta katsella tuttua jokimaisemaa aivan väärästä kulmasta. Tuolla vanhan kaarisillan toisella puolella siintää hänen rakas tiilitalonsa. Hän ei ole tajunnutkaan, miten hyvin täältä näkee hänen kotinsa, itse asiassa täältä näkee koko kylän. Paatero oli pikkuhiljaa leikannut alas ikiaikaisia ryteiköitä, jotka olivat kätkeneet talon syleilyynsä. Yleensä Helvi inhoaa muutoksia lähimaisemassaan, mutta ilman tuota harvennustytöä hän ei olisi alkanut ihmetellä Paateron höveliä sähkönkäyttöä eikä nyt

istuisi portailla poliiseja odottamassa. Ruumis olisi saanut virua omassa rauhassaan ties kuinka pitkään. Ehkä Paatero olisikin halunnut mieluummin niin? Olla ylhäisessä yksinäisyydessään maailman tappiin asti.

Pienen kylän asukasluku on tässä kuussa vähentynyt jo kahdella, harmaantuvan väestön keskuudessa kävi kova kato. Osa torpista jää tyhjiksi, osa lanataan pois kauniiden pastellinväristen pakettitalojen alta. Joihinkin taas muuttaa innokkaita perinnerakentajia.

Paateron portailta pystyy tarkkailemaan myös muurahaismaisen ahkeraa puuhastelua Helvin kotitalon tuntumassa. Eläkkeelle jäänyt kaupunkilaispariskunta osti vuosi sitten hänen suureksi harmikseen naapuritontin ränsistyneine hirsihuviloineen. Mies oli tehnyt työuransa kai insinöörinä ja oli nyt itseoppinut perinnerakentaja, ja rouva puolestaan oli entinen sisustuslehden toimittaja. Voi sitä tarmon ja viisauden määrää. Miten nämä talot olivatkaan pysyneet pystyssä satoja vuosia ilman heidän helvää ”Talotohtori Panu Kailakin tekisi näin” -hoivaansa ja ruotsalaisten tapettitalojen tarjontaa? Tulevat tänne nautiskelemaan maalaiselämästä, Helvi puhisee mielessään.

Nytpä sitä olisi tarjolla rouheammassa muodossa.

Helvi näkee jo kaukaa, miten partioauto kaartaa siltatielle. Hän nousee seisomaan ja kävelee portin luokse vastaan. Ulkopaikkakuntalaiset ajavat helposti ohi, sillä talojen numerot ovat tähän aikaan vuodesta kinosten alla suurpiirteisten aurausautojen jäljiltä.

”Päivää! Olen vanhempi konstaapeli Anna Järvinen. Tekö ilmoittitte kuolemantapauksesta?” autosta noussut virkapukuinen nainen kysyy.

”Kyllä vain, olen Helvi Helve, eläkkeelle jäänyt kirjastonhoitaja ja tiehoitokunnan jäsen.” Hän ojentaa kättään samalla

kun portaille odottamaan jäänyt koira haukkuu tunkeutujalle vimmatusti.

”Kuljin siis ohitse ja aloin miettiä, että onpas postia tullut ja onkohan Paatero matkoilla, vaikka mitään ei ole ilmoittanut, ja päätin tulla varmuuden vuoksi vain kurkkaamaan, ettei mitään pahaa vain ole tapahtunut. Vaikka eihän täällä toki koskaan mitään tapahdu. Paitsi tietysti nyt”, hän selostaa johdattaessaan virkavaltaa kohti sisätiloja.

”Mussukka joutuu taas odottamaan.”

”Tiedätte kai, että koiran pitäminen vapaana on kiellettyä taajama-alueella.”

”Ei mussukka minnekään lähde, korkeintaan kotiinsa kävelee jos kyllästyy odottamaan.” Helvi huikkaa koiralleen huolettomasti ”paikka” ja avaa oven rennosti nykäisten.

”Ja ovi siis ei ollut lukossa?”

”Paaterolla taitaa olla sellainen turvaranneke, jota hän voi painaa, jos kaatuu. Apujoukot eivät pääse sisään, jos ovi on lukossa. Aika moni näitä nykyään käyttää – on tätä hyvinvointialueen tehostettua tukea.”

Ei se nyt tietenkään kovin tehokkaalta vaikuta. Potilas on virunut päivätolkulla kuolleena, eikä mikään mittari ole värähtänyt.

”Sanoitteko, että hänellä on turvaranneke?”

Helve nyökkää mietteliäänä. Sellaista ei miehen turvonneessa kädessä tai missään lähistöllä tosiaan ollut näkynyt.

Kun he kulkevat eteisen läpi kohti olohuonetta, Helvi etsii katseellaan ranneketta kaikilta mahdollisilta tasoilta. Minne hän olisi sen Paaterona laittanut? Pienellä sivupöydällä on toissaviikkoisen Suomen Kuvalehden päällä vain nippu laskuja. Näköjään miehen rahat ovat viime aikoina virranneet lähinnä yksityisen hoivapalveluita tarjoavan Hellä hoiva -firman suuntaan. Kirjekuoren sydänpöytälogo on alueen varakkaille, yksinäisille van-

huksille liiankin tuttu. ”Olette meille sydämen asia”, siinä sanotaan. Rahalla ei saa rakkautta, mutta keskinkertaista kotihoitoa sentään. Postipinossa päällimmäisenä on auki revitty kuori ja taustatietolomake Kanta-Hämeen keskussairaalan palliatiiviselta osastolta. Helvi ei ole tajunnut, kuinka vakavasti sairas Paatero oli, vaikka saapuihan mies viime aikoina kyläyhdistyksen kokouksiinkin maksettu kotiapu tukenaan.

Ja nyt hän on kuollut kuin kivi.

”Luultavasti hän on kuollut päiväunillaan. Soitan ruumisauton paikalle.”

Kun Anna Järvinen puhuu puhelimessaan, Helvi kääntyy ruumiin puoleen. Vielä toissa viikolla Paatero jaksoi riehua kokouksessa tiemaksujen korotuksista ja yhdistyksen kirjanpidon alennustilasta, ukko järjesti kunnon kohtauksen niin kuin vanhoina hyvinä aikoina. Nyt hän retkottaa sohvallaan jähmeänä kuin Visulahden vahakabinetin kovia kokeneet suurmiehet.

”Anteeksi, minun on pakko pyytää teitä nyt poistumaan paikalta. Otamme yhteyttä myöhemmin, minulla onkin teidän puhelinnumeronne jo tallessa”, Anna Järvinen sanoo painaen käden puhelimensa mikrofonin päälle.

”Onko teillä sattumalta tietoa hänen lähiomaisistaan?”

”Hänen poikansa, Pasi Paatero, asuu uskoakseni Helsingissä ja on toimitusjohtajana Paas siirtäen -maansiirtofirmassa. Isänsä mukaan iso kiho bisnesmaailmassa, vaikka harvinainen vieras kylällä. Siis tuolta minun kuistiltani näkyy aika kivasti tähän pihaan, niin tällaiset asiat jäävät mieleen.”

”Aivan, aivan. Kiitos avustanne”, Anna Järvinen nyökkää hänelle poistumiskehotuksen ja jatkaa puhelinkeskusteluaan.

Helvi vilkaisee sohvalla lepäävää hahmoa viimeisen kerran. Pöydällä miehen vierellä on lääkedosetti, kasa taidekirjoja ja kesken jäänyt ristikkolehti kynineen. Olisiko Paatero viimeisillä

voimillaan kirjoittanut viestin jälkipolville? Ei, näemmä hänen testamenttinsa on ristikko, josta mies on saanut ratkottua vain helpoimman vihjeen: *Aral*.

Helvi kääntyy jo lähteäkseen, kun hänen katseensa osuu sohvan alta pilkistävään tutunolaiseen salkunkulmaan. Miksi ihmeessä Paatero on tunkenut rakkaan ruskean nahkasalkkunsa näin hankalaan koloon, Helvi Helve ihmettelee kiskaistessaan löytönsä esiin. Hän ei voi vastustaa kiusausta; hetken mietittyään hän kääntää kuluneen läpän varovasti auki. Salkku on täynnä rahaa.

LUKU

3

Anna: Ei pelkkä mussukka

Vanhempi konstaapeli Anna Järvinen toivoo, että tämä keikka olisi pelkkä läpihuutojuttu. Kotihoidon piirissä olevia kaatuilevia ja hangessa hortoilevia muistisairaita kiikutetaan sairaalaan harva sen päivä. Välillä Anna ei tunne itseään niinkään poliisiksi kuin sosiaalityöntekijäksi. Niin paljon vanhuksia, joilla ei ole ketään katsomassa perään. Ja liian vähän hoitopaikkoja niitä tarvitseville. Lopputulos on tämä noidankehä, jossa vanhus kotiutetaan taas uutta sairaalakeikkaa odottamaan. Kunnes kehä lopulta päättyy.

Tämänpäiväinen asiakas sentään kohtasi noutajansa omalla kotisohvallaan. Huonomminkin olisi voinut käydä, kuten jokainen aliresursoidulla vanhusten vuodeosastolla aikaansa viettänyt tietää. Tosin eipä yksityinen kotihoito näemmä kovin tiuhaan asiakkaidensa hyvinvointia monitoroi, niin monta päivää sai tämäkin vanhus kotonaan virua. Eikä häntä edes löytänyt koulutettu hoitohenkilökunta vaan äärimmäisen utelias naapuri.

Nyt vainaja odottaa sohvalla kuljetusta Hämeenlinnaan. Lääkäri ei nykyään juuri koskaan jouda paikalle. Miehellä todennäköisesti

tehdään oikeuslääketieteellinen ruumiinavaus, tai sitten hänen hoitava lääkäriinsä kirjoittaa kuolintodistuksen suorilta. Moni-sairaat yleensä auotaan, ja kuolinsyy selvitetään.

Ruumiskuljetus on tulossa hakemaan miehen jahka ehtii. Ilmeisesti sama influenssa-aalto, joka on kaatanut Annan kolle-goita, on iskenyt tällekin sektorille, ja kaikessa kestää. Hänellekin oli lähdössä tälle Hauhon-keikalle mukaan harjoitteluaan tekevä nuorempi konstaapeli. Jätkä pärski kuitenkin siihen malliin, että Anna passitti hänet himaan. Tällaiset odottelua vaativat perus-keikat saa hoidettua yksinkin. Työpäivä venähtäisi kuljetusjumin takia, mutta mitäpä se haittaisi. Ei häntä tällä viikolla ole kukaan kotona odottamassa, kun poika on isällään. Anna istahtaa keittiön pinnatuolille ja hengittää avoimesta ikkunasta löyhvää rai-kasta pakkasilmaa.

Mieluummin hän katselee jäätynyttä järvenselkää kuin käyt-tää loput työvuorostaan kuuntelemalla kollegansa ”hauskoja läp-piä”. Make, tai siis vanhempi konstaapeli Markku Koski, kuvittelee varmasti piristävänsä huomiollaan häntä, yksinäistä naispoloa. Mutta ei, ennemmin Anna kuuntelee naakkojen huutoa hämär-tyvässä alkuillassa.

Hän tarttuu aikansa kuluksi yhteen keittiön pöydällä loju-vista valaisinkirjoista. Muutettuaan kolmisen vuotta sitten aikuisiällään ensimmäistä kertaa omilleen hän hurahti netti-huutokauppoihin ja kirppisryhmiin. Poliisin palkalla ei vali-tettavasti kovin järeitä vintagekokoelmia saanut haalittua, mutta hän uskoo silti tunnistavansa 1950-luvun suomalais-ten suunnittelijoiden kädenjäljen jo aika hyvin. Ja tässä ulkoa-päin tavallisenoloisessa omakotitalossa on aarteita vaikka parin punavuorelaisen hipsterikämpän täytteeksi. Design-ryijyjä, Artekia, Ilmari Tapiovaaraa ja sokerina pohjalla – vai pitäisikö sanoa katossa killumassa – Paavo Tynelliä. Eteisen

messinkisen kattokruunun kollegoja myydään huutokaupassa hirmuhinnoilla.

Anna naputtelee auki Bukowskisin sivut ja jatkaa Tynell-hakujen tekemistä.

Hän laskeskelee maansiirtohommissa rikastuneen pojan tekevän kunnon tilin myös tämän kämpän tyhjennyksestä. Hän sai vainajan pojan kiinni työmatkalta Virosta. Poika kuulosti suorastaan ärsyntyvän hänen soitostaan, mutta varmaan isän poismeno oli odotettavissa. Elämän loppusuoralla kun mentiin.

Mitä hän tekisi seuraavaksi? Pitäisikö vilkaista, olisiko nettikirppikselle tullut lisää Arabian Esteri Tomulan kahvikuppeja? Oi, nyt on hyvänhintainen pari Hattulassa! Juuri kun hän on laittamassa av/yv-viestiä myyjälle, ulko-ovelta kuuluu päättäväinen koputus. Anna arvaa heti koputuksen lähteen. Hän kävelee hitaasti eteiseen ja keräilee hetken itseään ennen kuin avaa oven.

”Tultiin mussukan kanssa vielä lenkille tähän suuntaan. Yksi asia jäi vaivaamaan.”

Portailla tönöttää taas se touhutäti puudeleineen. Vanhuksen vitivalkoinen polkkatukka vilkkuu syvälle vedetyn tupsupipon alta, posket ovat innosta punehtuneet ja siniset silmät säihkyvät paksusankaisten silmälasien takana – auttamishalusta vai jännityksenjanosta, vaikea sanoa.

Kunpa hän olisi osannut arvostaa äsken vallinnutta rauhaa enemmän, mutta niinhän se elämässä menee. Hyvään hetkeen havahtuu vasta kun se on ohi.

Vihaiselta villapallolta näyttävä koira yrittää puskea väkisin sisään Helvi Helven vankkojen jalkojen välistä. Se ei selvästikään halua enää hytistä pakkasessa.

”Hei, nyt te laitatte tuon koiran hihnaan ja heti!”

Rouva Helve ei tunnu olevan lainkaan pahoillaan koiransa käytöksestä. Leperrellen hän kaivaa raidallisen Marimekon toppatakkinsa taskun pohjalta pyykkinarunpätkän ja sitoo sen rakkinsa punaiseen kaulapantaan. Puudeli protestoi niiaamalla kuninkaallisesti ja pissamalla niille sijoilleen.

Anna katselee äänettömästi, miten lätäkkö laajenee ja piirtää pienen abstraktin maalauksen avokuistin lattian puhtaanvalkoiseen lumipeitteeseen. Tabula ei ole enää yhtään rasa. Anna on aina ajatellut olevansa koiraihminen henkeen ja vereen, ja Oskari-spanieli oli hänelle valtava lohtu, kun elämä tarjoili kitkerintään ja ex-mies pelasi hänet taloudellisesti mahdollisimman leanisti ulos avioliitosta. Tuo puudeli on kuitenkin aivan mahdollon. Koko Hämeenlinnan poliisilaitos tuntee maineelta Hauhon mahtipuudelin, joka kesäisin pitää veneilijät varpaillaan. Viime kesänä koira taisi näykätä erästä pusikkokakkailijaa kunnolla sieltä minne aurinko ei paista – mutta minne puudelin hampaat uppoavat oikein mukavasti. Syytteitä ei kuitenkaan silläkään kertaa haluttu nostaa. Kyseinen pusikko kun sijaitsee tämän vanhan rouvan mailla, vaikka monet sen mieltävätkin venelaiturin luonnonmukaiseksi käymälätilaksi. Itseään saavat syyttää, mutta mikään mussukka tuo otus ei kyllä ole.

”Niin, mitä teidän asianne koskee tällä kertaa?” Anna terästytyy ja pusertaa ääneensä lempeyttä.

Vanhus on kohdannut äsken ruumiin arvatenkin ensimmäistä kertaa elämässään, ja varmasti siitä voi mennä tolaltaan – eihän se aina helppoa ole ammattilaisellekaan, Annan on pakko myöntää. Välillä työtehtävät todellakin menevät ihon alle ja herättävät aamuyön tunteina.

”Ymmärrän, että kuolleen kohtaaminen voi olla traumaattinen kokemus. Jos haluatte puhua jonkun surutyön ammattilaisen kanssa tapahtuneesta, voin antaa palvelunumeron. Itse asiassa

nämä kriisityön yhteystiedot löytyvät tosi kätevästi myös meidän nettisivuilta...”

”Voi hyvät hyssykät sentään, ei ollenkaan ole tarvetta! Onhan tässä nyt tähän ikään mennessä kuolleita kohdattu. Onneksi ei kuitenkaan eläviä kuolleita!” Helvi Helve keskeyttää nauraen. ”Anteeksi, tämä on tätä minun mustaa huumoriani. Katsos kun minua jäi vaivaamaan yksi asia. Varmaan tekin sen jo huomasitte? Sen epäilyttävän salkun Paateron sohvan alla?”

Anna hengittää syvään sisään ja ulos. Että tällaisen tyyppin päätti elämä hänen tielleen tänään nakata. Jälleen kerran hän hokee mielessään vanhaa viisautta: ”Muista, että et voi vaikuttaa mihinkään muuhun kuin omaan käyttökseen. Voit valita olla paras versio itsestäsi.”

Hemmetti, edes hengittely ei nyt auta.

”En tiedä mihin viittaatte, mutta te ette valitettavasti voi enää tulla tänne sisään.”

”Emme me sellaista toki ajatelleetkaan”, Helvi Helve sanoo niin vikkelästi, että Anna tietää hänen ajatelleen juurikin sitä.

”Mitä jos juttelisimme hetken ulkona? Saat sinäkin raitista ilmaa tuon kalmontuoksun vastapainoksi. Mutta käypä ensin vilkaisemassa sitä salkkua, me voimme mussukan kanssa odotella hetken tässä pihamaalla. Täällä on mussukan suosikkikinoksia.”

Ei kai tästä kaksikosta muuten eroon pääsisi. Anna sulkee oven ja vetää lannistuneena talvitakkinsa päälleen. Hän arpoo hetken, mutta käy kuuliaisesti vielä kierroksella olohuoneessa. Helvi Helven haukankatse on kieltämättä osunut kiinnostavaan kätköön. Kuolleella vanhuksella on näemmä ollut yllättävän paljon käteistä, yllättävän huonosti jemmattuna. Mutta eihän se rikollista ole, ajattelematonta vain.

Kun Anna pääsee ulos, hän huomaa rouva Helven edenneen vasta postilaatikolle saakka. Rouvan puudeli kun pysähtelee

narussaan protestimaisesti jokaisen mahdollisen kinoksen äärelle. Anna saa heidät kiinni muutamalla harppauksella.

”Kävin tarkistamassa tilanteen. Ymmärrän, että moinen summa voi maallikon silmiin vaikuttaa erikoiselta, mutta salkun sisällölle löytyy varmasti aivan järkevä selitys.”

”Nämä asiat onkin parasta aina käydä itse toteamassa”, Helvi Helve jatkaa lannistumattomana. ”Lähdetäänpä tähän suuntaan. Lienee parempi, että näet omin silmin, mihin minä epäilen sen rahasalkun liittyvän.”

Nykyvästi etenevän matkan ratoksi Helvi Helve kertoo polveilevasti tiehoitokunnan asioista. 1900-luvun alussa valmistunut vanha silta haluttiin kuulemma purkaa 1970-luvulla, kun viereen rakennettiin kilpaileva, eittämättä suurempi ja nopeampi silta. Purkamista kuitenkin vastustettiin ankarasti.

”Niin kuin näet, siltaa ei koskaan purettu. Se kuitenkin siirrettiin yksityisen tiehoitokunnan omistukseen. Sopimuksen mukaan vastuu sillan hallinnasta, kunnossapidosta ja mahdollisesta myöhemmästä purkamisesta on tiehoitokunnan vastuulla. Museovirasto päätti suojella sillan kymmenisen vuotta sitten, joten sitä ei enää edes saa purkaa. Ei sillä, että meillä sillan lähellä asuvilla olisi siihen varojakaan.”

He kävelevät kohti satavuotiasta kaarisiltaa. Lumi narskuu jalokojen alla, hämäläiskylässä aika tuntuu pysähtyvän. Annan on helppo uskoa, että betonisista onkaloharkoista rakennettu silta murenee hiljalleen, ja hän melkein kuulee korvissaan vaimeita risahduksia, kun he astelevat sillalle.

”Silta on ollut autoliikenteeltä suljettuna useamman vuoden, mutta liian kauan sen yli jyristeltiin. Monien mielestä tämä oli kuvauksellinen maisemareitti kesäreissuilla. Eihän satavuotias silta sellaista kestä. Nyt se alkaa jo ropista alta kulkevien veneilijöiden niskaan.”

Anna muistaa itsekin neljän vuoden takaisen kesän, kun hän veneili silloisen aviomiehensä kanssa täällä heinäkuisena helleviikonloppuna. He astuivat maihin venelaiturilta sillan kupeessa ja kävivät läheisellä kyläkaupalla munkkikahvilla. Lopun ajan merkit olivat silloin jo ilmassa, vaikka ei hän sitä halunnut nähdä. Miehen poissaolevuus, ilkeä kuittailu hänen olemattomista veneilytaidoistaan. No, eivät kaikki meistä ole kasvaneet purjehtijasuvussa ja viettäneet kesiään saaristohuviloilla hengailen ja Hangossa tennistä läiskien. Silloin kun Peter hioi merenkulkutaitojaan, Anna jakoi ilmaisjakelulehtiä ja hikoili grilliravintolan keittiöapulaisena. Ilmeisesti yksinhuoltajaäidin kanssa betonilähiössä kasvaneen luokkanousijan ja kultalusikka suussa syntyneen unelmäväyn liitto oli tuhoon tuomittu alusta lähtien. Tuntuu hassulta, että hänen oma lapsensa elää nyt noiden maailmojen välissä.

Anna kurkkaa varovasti kaiteelta alas ja huomaa sillan alle kyhätyn metalliverkon. Tuo korjaustapa tuskin miellyttää museovirastoa, mutta kai se on jeesusteippiä esteettisempi. Ja toisaalta, jos museovirastoa ei kiinnosta siltaa huoltaa, ketä voi syyttää?

”Valitettavasti sillan hoitovastuu on edelleen tiehoitokunnalla, johon kuuluu parikymmentä osakasta.”

”Tai nyt siis luonnollisestikin yksi vähemmän”, Helvi korjaa lukua.

Koska romahdusvaara on ollut pitkään tiedossa, korjausrahoja on Helvi Helven mukaan yritetty haalia kasaan pikkuhiljaa.

”Minä olen ehdottanut ratkaisuksi veneliikenteen lopettamista joella – silloin loppuisivat valitukset, viattomat veneilijät eivät saisi kivenmurikoita niskaansa eikä meidän kyläläisten tarvitsisi kestää loputonta jättitrailerirallia venelaiturilla ja parkkipaikalla. Ikävä kyllä olen jäänyt aika yksin tämän näkökulmani kanssa.”

Annan pitää naamioida naurahduksensa yskäisyksi. Varmasti on rouva näkökantansa kanssa yksin, siinähan tyrehtyisivät ne rahavirrat, joita kesäturistit tähän kylään tuovat. Toki siihen loppuisivat myös Helvi Helvettä ja hänen puudeliaan ärsyttävät pusikkopissailut. Että olisi tässä ratkaisussa kaksi voittajaa: rouva Helve puudeleineen.

”Mutta siis, ne Paateron mysteerirahat sopivat tähän kuvioon kuin salami nälkäisen snautserin kitaan. Onpa hyvä, että sattumalta kurkistin sinne salkkuun, kun pohdin, josko sieltä olisi löytynyt vaikka vainajan viimeinen viesti tai mieltelmä elämästä. Nyt hänen viimeinen sanansa taitaa olla ristikossa lukeva *Aral*, enkä toivoisi pahimmalle vihamiehellenikään niin geneeristä loppuhuipennusta. Oletko koskaan tehnyt ristikoita? *Aral* on yksi tyyppisimmistä sanoista, nuo nelikirjaimiset a-alkuiset ovat ristikoissa niin pahuksen monikäyttöisiä. Itse asiassa minusta on aika erikoista, ettei Paatero ollut täyttänyt mitään muuta kohtaa. Tai ehkä kuolema tuli kylään juuri sillä hetkellä...”

Annan kärsivällisyys alkaa olla koetuksella, vaikka hän on sentään karaistunut hermojen venyttämisessä. Kun nainen on luotsannut lastenjuhlia sisäleikkipuistossa, hän taipuu mutta ei taatusti katkea! Omm.

”Voisitteko nyt ystävällisesti mennä asiaan?”

”Aivan niin. Siis siinä nahkasalkussa on merkittävä määrä käteistä, niin kuin huomasi. Kuka pitää sellaisia summia kotona? Onhan meitä ikäihmisiä toki ohjeistettu varautumaan kaikkeen ja pitämään riittävästi käteistä käden ulottuvilla, jos vaikka tulee joku kyberisku tai muu digiloikka päin seinää, mutta kuka nämä ohjeet muka ottaa kirjaimellisesti? Ja tuollainen rahasumma tuntuu sanalla sanoen liioittelulta. Tuhat euroa menisi, ehkä pari, mutta kymmeniä tuhansia?”

”Ehdittekö te jossain välissä laskeakin ne?” Anna laskee hänkin, jälleen hitaasti kymmeneen.

Lempeä harmaus on laskeutumassa jokimaiseman ylle. He seisovat keskellä vanhaa siltaa, joka toistaiseksi tuntuu pysyvän kasassa. Toisella puolella jokea näkyy rouva Helven punatiilinen omakotitalo, ja vastapäisellä rannalla Paateron viimeinen leposija tuikkii tunnelmavalaistuksessa kuin romanttisen jouluelokuvan kulissi.

”Ihan vain silmämääräisesti päättelin. Mutta jos kyseessä oli ryöstömurha, ainakaan tuo ryöstöosuus ei onnistunut kovin hyvin.”

”Rouva hyvä, Ari Paateron kuolema lienee aivan luonnollinen. Hän oli vakavasti sairas ja vahvasti lääkitty. Sydän joutuu koville tuollaisessa tilanteessa. Ja kuka nyt murhaisi kuolemansairaana miehen?”

Anna toivoo kommentin vihdoinkin vaientavan keskustelukumppaninsa, mutta tantta näyttää vain keräävän voimia. Kuin taivaan lahjana Annan puhelimeen kilahtaa viesti; kuljetusauto lähestyy jo kylää. Anna vilkaisee merkitsevästi puhelintaan ja nyökkää kohti taloa – niin valistava kuin tämä happihippely onkin ollut, häntä tarvitaan nyt toisaalla.

”Minä taisin eksyä sivuraiteille, tätä tapahtuu minulle yhä useammin. Asiani oli oikeastaan se, että tiehoitokunnan rahoja on kadonnut. Ja nyt sitten tällainen määrä käteistä ilmaantuu yhden osakkaan huusholliin. Mistä se on tullut? Follow the money – niin kuin elokuvissa sanotaan.” Helvi Helve on selvästi suunnitellut iskulauseen etukäteen.

Dramaattisen hetken pilaa puudeli, joka saa hartaan äherryksen päätteeksi pienen tortun turautettua symmetrisesti aivan sillan keskelle. Rouva Helve potkaisee ruskean yllätyksen tottuneella huiskaisulla sillalta jokeen.

”Onneksi talvella ei tarvitse välittää veneilijöistä tuon taivaallista”, Helvi hymähtää.

Anna ei halua edes arvailla, mitä kaikkea huolettomien veneilijöiden niskaan mahtaa kesäkaudella sadella.

LUKU

4

Anna: Harvoin tarjolla

Mikä tuota lintua oikein vaivaa? Anna oli juuri aikeissa käynnistää partioauton ja kääntää sen nokan vihdoin kohti Hämeenlinnaa pitkäksi venähtäneen kalmokeikan jälkeen, kun konepellille lehahti valtava korppi. Nyt lintu päivystää siinä kuin mikäkin Euroopan omistaja.

”Hus!” Anna huiskii autonsa sisällä ja yrittää hätyyttää otuksen matkoihinsa, huonolla menestyksellä.

Korppi kääntää hitaasti päätään ja tepsuttelee lähemmäs, kuin jostain ärtyneenä. Anna kuulee terävien kynsien rapisevan konepeltiä vasten. Lintu tuijottaa häntä herkeämättä tuulilasin läpi musteenvärisillä, rävähtämättömillä silmillään. Tähän tuijotuskisaan Anna ei halua lähteä mukaan, sillä hän tietää häviävänsä. Hän muistaa lukeneensa, että korpit ovat liki yhtä älykkäitä kuin nelivuotiaat lapset. Tällä mustasulkaisella muksulla tuntuu olevan jotain asiaa juuri Annalle.

Samalla hetkellä kun painostava tuijotus alkaa toden teolla ahdistaa, läheisen metsän hämäryydestä ilmaantuu hidasliikkeinen miehenkõriläs. Tulija päästä karhean räkäisyn, joka kuuluu

vaimeana autonlasin läpi. Kuin käskystä kookas lintu lehahtaa siivilleen ja liitelee pitkät siivet maata viistäen kutsujansa luokse. Anna käynnistää auton kiireen vilkkaa. Nyt on hänen tilaisuutensa häipyä!

On tämä omanlaisensa kylä, Anna tuumii ajellessaan hissukseen linnun ja miehen ohi. Metsästä astunut maastopukuinen jätti näyttää juttelevan korpille keskittyneesti, ja lintu rääkäisee kuin vastatakseen.

Matkalla Hämeenlinnaan Anna pohtii korppien mielenliikkeiden lisäksi myös erään hauholaisen vauhtimummon ilmoille heittelemiä väitteitä. Kuolemansairaana seniorin kuolema ei yllätä, mutta tuollaisen käteissumman säilyttäminen lukitsemattomassa talossa vaikuttaa erikoiselta. Hän selvittelisi huomenna töissä, oliko vainajan tililtä tehty epätavallisen suuria käteisnostoja viime aikoina.

Helvi Helve epäili rahojen liittyvän tiehoitokunnan talous-sotkuihin. Mitenköhän tuollaisen yhdistyksen varallisuutta ylipäätään seurataan, ja voidaanko pohjoismaisessa hyvinvointivaltiossa tosiaan heittää parinkymmenen tavallisen asukkaan kontolle jättiremontteja vaativa museosilta? Saatuaan auton parkkiin kaupungin keskustassa sijaitsevan laatikkomaisen kotitalonsa eteen hän kaivaa laukustaan puhelimen.

”Mitäs mitäs?” Elinan hyväntuulinen tervehdys saa Annan heti paremmalle tuulelle. Hänen vanha koulukaverinsa ei koskaan tuhlaa aikaa turhanpäiväisyyksiin kuten virallisiin tervehdyksiin, kuulumisten kyselyyn tai joulukortteihin. ”Mitä olet tällä kertaa vailla?”

”Voiko joku yksittäinen ihminen joutua vastuuseen museosillan ylläpidosta vain sen takia, että sattuu asumaan saman tien varrella?”

”Anteeksi mitä?”

”Sinähän joudut siellä *Hämeen Sanomien* uutisdeskissä raportoimaan kaupunginhallituksen ja ties minkä tietotoimikuntien kokouksista. Muistatko, että vanha hauholaissilta olisi koskaan ollut esillä?”

”Oli meillä joskus juttua siitä. Silta vaati muistaakseni miljoonaluokan remontin, ja eihän sellaisia rahoja kenelläkään ole. Voin tarkistaa tämän, kun pääsen koneelle ja juttuarkistoon penkomaan. Ilmoittelen toki, jos löytyy jotain kiinnostavaa – mieluus-tihan minä sinua näissä vaativammissa tiedonhaissa jeesailen.”

”Mieti, miten houkuttelevan myynti-ilmoituksen tuosta saisi talolle: Harvoin tarjolla – tilaisuus sinulle, joka rakastat pihatöiden lisäksi museosiltojen entisöintiä ja kunnossapitoa”, Elina jatkaa nauraen.

”Siellä on itse asiassa juuri vapautumassa kiinnostava monien mahdollisuuksien kiinteistö, sain sisäpiirivihjeen. Jokinäkymä olohuoneesta ja kaikki herkut. Ehkä Kari voisi innostuakin pikku projektista? Varo vaan!” Elinan aviomies on heidän tuttavapiirinsä näppärin handyman.

”Uskallakin mainostaa tätä hänelle!”

Anna tietää pariskunnan kaikessa hiljaisuudessa etsivän uutta kotia, sillä he ovat saamassa alkukesästä perheenlisäystä. Anna on valtavan onnellinen ystävänsä puolesta, sillä hän on nähnyt, mitä suruja ja menetyksiä matkaan on mahtunut. Lapsia tosiaankin saadaan, ei hankita.

”Siellä näytti pihassa olevan pieni leikkimökkikin jo valmiina.”

”Lopeta heti paikalla!” Elina sanoo napakasti ja mumisee siten jotain puolisolleen. ”Pitää mennä, lupasimme käydä anopin luona illallisella. Yritetään mekin nähdä pian!”

Kun Anna haparoi kotirapun valonkatkaisijaa, ilta on jo pitkällä. Hän tuntee edelleen pienen ilonsävähdyksen joka kerta